

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΕ'

Συνδρομὴ εἴτησις: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι εἴτησις — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἀγχιόμου 9

27 Φεβρουαρίου 1883

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΡΑΝΔΕ

[Μυθιστορία Ὁνωρίου Βαλζάκ. — Μετάφρ. Ἀγγελίου Βλάχου]

Συνεχίζετ' ἐξ ἰσλ. 118.

Ἴνα μὴ διακόψωμεν τὴν σειράν τῶν ἐπελο-
θόντων γεγονότων ἐν τῇ οἰκίᾳ Γρανδέ, ἀναγκά-
σιον εἶνε νὰ ἐπισκοπήσωμεν ἐκ προκαταβολῆς
τὰς ἐνεργείας, εἰς ἃς προέβη ὁ γέρον ἐν Παρι-
σίοις διὰ μέσου τοῦ Δε Γρασέν.

Μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ
τραπέζιτου, ὁ Γρανδὲ κατεῖχε τίτλον εισοδή-
ματός ἑκατὸν χιλιάδων λιβρῶν, ἀγορασθέντα
πρὸς ὀγδοήκοντα τοῖς ἑκατόν. Αἱ πληροφορίες,
ὅσας παρέσχε κατὰ τὸν θάνατόν του ἡ ἀπο-
γραφὴ τῆς περιουσίας του, οὐδόλως διεσαφή-
μισαν τὰ μέσα, εἰς ἃ κατέφυγεν ἡ δυσπιστία
τοῦ, ὅπως ἀνταλλάξῃ πρὸς τὸν τίτλον αὐτόν
τὸ ἰσότιμον χρήμα. Ὁ συμβολαιογράφος Κρουσὼ
ὑπέλαθεν, ὅτι ἡ Ἀννέτα ὑπῆρξεν ἐν ἀγνοίᾳ αὐ-
τῆς τὸ πιστὸν ὄργανον τῆς μετακομίσεως τῶν
χρημάτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ ὑπη-
ρέτρια ἔλειπεν ἐπὶ πέντε ἡμέρας, ἐπὶ τῇ προ-
φάσει ὅτι ἀπῆρχετο εἰς τὸ κτήμα νὰ τακτο-
ποιήσῃ κάτι, ὡς ἂν ἦτο δυνατόν ν' ἀφήσῃ τι
ὁ γέρον ἀφρόντιστον.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ οἴκου
Γουλιέλμου Γρανδέ, πᾶσαι τοῦ βυτοποιοῦ αἱ
προσδοκίαι ἠλήθευσαν.

Παρὰ τῇ τραπεζῇ τῆς Γαλλίας ἀπόκεινται,
ὡς γνωστόν, εἰδήσεις ἀκριβέσταται περὶ τῶν
μεγάλων περιουσιῶν τῶν Παρισίων καὶ τῶν ἐ-
παρχιῶν. Τὰ ὀνόματα τῶν Δε Γρασέν καὶ τοῦ
Φελίξ Γρανδέ τῆς Σωμύρης ἦσαν γνωστότατα
εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀπῆλαυον τῆς ὑπολήψεως
ἐκείνης, ἣν ἔχουσιν αἱ οικονομικαὶ ἐπιστημότη-
τες, αἱ θεμελιούμεναι ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων
ἐλευθέρων ὑποθήκης. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ εἰς Παρι-
σίους ἀφίξις τοῦ ἐκ Σωμύρης τραπέζιτου, ὅς-
τις εἶχεν ἐπιφορτισθῆ νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἐντίμως,
ὡς ἐλέγετο, τὰς δοσοληψίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐν
Παρισίοις Γρανδέ, ἤρκεσον ὅπως ἀπαλλάξῃ τοῦ
αἵσχους τῶν διαμαρτυρήσεων τὴν σκιάν τοῦ
παρισινοῦ ἐμπόρου. Ἡ ἄρσις τῶν σφραγίδων ἐ-
γένετο ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν δανειστῶν, ὁ δὲ συμ-
βολαιογράφος τῆς οἰκογενείας προέβη ἐν τάξει

εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῆς κληρονομίας. Μετ' ὅ-
λίγον ὁ Δε Γρασέν συνεκάλεσε τοὺς πιστωτὰς,
οἵτινες ὁμοφώνως ἐξέλεξαν μὲν ἐκκαθαριστὰς
τὸν τραπέζιτην τῆς Σωμύρης καὶ Φραγκίσκον
τὸν σπουδαιότερον δανειστὴν, παρέσχον δ' εἰς αὐ-
τοὺς πᾶσαν ἀναγκαίαν πληρεξουσιότητα, ὅπως
σώσωσι τῆς τε οἰκογενείας τὴν τιμὴν καὶ τὰς
πιστώσεις τῶν δανειστῶν. Ἡ πίστις, ἣς ἀπῆ-
λαυεν ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδὲ καὶ ἡ ἐλπίς ἦν ἐνέ-
πνευσεν εἰς τοὺς δανειστὰς, διὰ μέσου τοῦ Δε
Γρασέν, κατέστησαν εὐχερεστεράς τὰς διαπραγ-
ματεύσεις. Οὐδεὶς τῶν πιστωτῶν ἐφάνη σκλη-
ροτραχηλος, ἀλλ' οὐδ' ἐσκέφθη νὰ καταλογίσῃ
τὴν πίστωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν μερίδα Κέρδη καὶ
Ζημίας. Πάντες ἔλεγον καθ' ἑαυτούς: ὁ Γρανδὲ
τῆς Σωμύρης θὰ πληρώσῃ.

Ἐξ μῆνες παρήλθον οὕτω. Οἱ παρισίνοι ἐ-
πλήρωσαν τὰ κυκλοφοροῦντα γραμμάτια, καὶ
τὰ ἐφύλακτον ἐν τῷ μυθῷ τοῦ χαρτοφυλακίου
τῶν. Τοῦτο δὲ ἦτο τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα,
εἰς ὃ ἐσκόπει ὁ γέρον βυτοποιοῦς.

Μετὰ ἑννέα μῆνας ἀπὸ τῆς πρώτης συνε-
λεύσεως τῶν δανειστῶν, οἱ δύο ἐκκαθαρισταὶ
διένειμαν τεσσαράκοντα ἑπτὰ τοῖς ἑκατόν εἰς
ἕκαστον πιστωτὴν. Τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο παρήγα-
γεν ἡ πώλησις τῶν κτημάτων, πραγμάτων καὶ
χρεωγράφων, ἅτινα ἀνῆκον εἰς τὸν μακαρίτην
Γρανδέ, γενομένη ἐν πάσῃ λεπτολόγῳ ἀκριβείᾳ.
Χρηστότης μεγίστη ἐπεκράτησε κατὰ τὴν ἐκ-
καθάρισιν ταύτην, οἱ δὲ δανεισταὶ ἀσμένως ἀνε-
γνώρισαν τὴν θαυμασίαν καὶ ἀναμφήριστον ἐν-
τιμότητα τῶν Γρανδέ. Ἀφοῦ ὅμως οἱ ἔπαινοι
οὗτοι ἐκυκλοφόρησαν προσηκόντως, ἐζήτησαν
οἱ πιστωταὶ καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χρήματος
τῶν. Ἐγραψαν δὲ τότε κοινὴν ἐπιστολὴν πρὸς
τὸν Γρανδέ.

— Ἄ! ἔρχονται γιαλό! εἶπεν ὁ πρῶην βυ-
τοποιοῦς, καὶ ἔρριψε τὴν ἐπιστολὴν τῶν εἰς τὸ
πῦρ. Ὑπομονή, ἀγαπητοί, ὑπομονή.

Ἀπαντῶν δὲ εἰς τὰς προτάσεις τῆς ἐπιστο-
λῆς ταύτης ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδὲ ἀπῆτησε νὰ
κατατεθῶσι παρὰ τινι συμβολαιογράφῳ πάν-
τες οἱ τίτλοι τῶν κατὰ τῆς κληρονομίας τοῦ
ἀδελφοῦ του πιστώσεων, μετ' ἐξοφλήσεων τῶν
γενομένων ἤδη πληρωμῶν, ἐπὶ προφάσει ἐκκα-
θρίσεως τῶν λογαριασμῶν καὶ βεβαιώσεως τῆς

καταστάσεως τῆς κληρονομίας. Ἡ κατάθεσις αὕτη ἀπήντησε μυρίας δυσκολίας. Ἐν γένει ὁ πιστωτὴς εἶνε εἰδὸς τι μανιακοῦ. Σήμερον εἶνε ἔτοιμος νὰ συμβιβασθῇ, αὐριον πνέει πῦρ καὶ μανίαν, καὶ μεθαύριον εἶνε πάλιν ἐνδοτικώτατος. Σήμερον ἡ σύζυγός του εἶνε εὐδιάθετος, τὸ μικρὸν τοῦ ὠδοντοφύσε, τὰ ἐν τῷ οἴκῳ ἔχουσι καλῶς, καὶ οὐδεμίαν ἐπομένως ἔχει διάθεσιν νὰ χάσῃ ὀβολόν. Αὐριον βρέχει, δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας, εἶνε μελαγχολικός, καὶ κατανεύει πρὸς πᾶσαν πρότασιν συμβιβασμοῦ. Τὴν ἐπαύριον ζητεῖ ἐγγυήσεις· καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἀπειλεῖ ἐκτέλει, ὁ δῆμιος! Ὁ δανειστής ὁμοιάζει πρὸς ἀληθινὸν στρουθίον, εἰς οὗ τὴν οὐρὰν καλοῦνται τὰ μικρὰ παιδία νὰ θέσωσι κόκκον ἄλατος· μάτην ἐκεῖνα κοπιῶσι, μάτην καὶ οὗτος προσπαθεῖ νὰ συλλάβῃ τι ὅ,τι δῆποτε τῆς ἀφιπταμένης πιστώσεώς του.

Ὁ Γρανδέ εἶχε σπουδάσει πᾶσαν μεταβολὴν τοῦ ἤθους τῶν πιστωτῶν· οὕτω δὲ ὑπήγαγεν εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς του πάντας τοῦ ἀδελφοῦ του τοὺς πιστωτάς. Οἱ μὲν ὠργίσθησαν καὶ ἠρηθήσαν ῥητῶς τὴν κατάθεσιν τῶν τίτλων των.

— Τὸ πρᾶγμα πηγαίνει λαμπρά, ἔλεγεν ὁ Γρανδέ, τρίβων τὰς χειράς του, ἐνῶ ἀνεγίνωσκε τὰς περὶ τῆς ὑποθέσεως ἐπιστολάς τοῦ Δε Γρασέν.

Ἄλλοι δὲ συνήνεσαν μὲν εἰς τὴν κατάθεσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ βεβαιωθῶσι ῥητῶς τὰ δικαιώματά των, νὰ μὴ παραιτηθῶσιν οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν, καὶ νὰ τοῖς ἐπιφυλαχθῇ τὰ δικαιώμα νὰ κηρύξωσι τὴν πτώχευσιν.

Νέα ἐκ τούτου πάλιν ἀλληλογραφία, μεθ' ἣν ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδέ συνήνεσεν εἰς πᾶσαν ζητηθεῖσαν ἐπιφύλαξιν. Κατόπιν τῆς ὑποχωρήσεως ταύτης οἱ ἐπιεικέστεροι τῶν δανειστῶν ἐξεβίασαν τοὺς σκληροτραχήλους, καὶ ἡ κατάθεσις ἐγένετο, μετὰ τινων γογγυσμῶν.

— Αὐτὸς ὁ γέρον, ἔλεγον τινες πρὸς τὸν Δε Γρασέν, μάς περιπαίζει.

Μετὰ τρεῖς δὲ καὶ εἴκοσι μῆνας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Γουλιέλμου Γρανδέ πολλοὶ ἔμποροι, παρασυρόμενοι ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν ἐν Παρισίοις ὑποθέσεων, εἶχον λησμονήσει ἐντελῶς ὅσα ὠφείλοντο εἰς αὐτοὺς ἔτι ἐκ τῆς κληρονομίας Γρανδέ, ἢ ἐνθυμούμενοι κἂν αὐτὰ ἔλεγον:

— Ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι τὰ σαράντα ἑπτὰ τοῖς ἑκατὸν εἶνε ὅσα εἶχα νὰ λάβω.

Ὁ βυτοποῖδς εἶχεν ὑπολογίσει τὴν δύναμιν τοῦ χρόνου, ὅστις, ὡς ἔλεγεν, εἶνε πρᾶγμα διαβολικόν. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ τρίτου ἔτους ὁ Δε Γρασέν ἔγραψεν εἰς τὸν Γρανδέ, ὅτι εἶχε καταπέσει τοὺς δανειστάς νὰ τῷ παραιτήσωσι τοὺς τίτλους των ἀντὶ δέκα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν ὀφειλομένων ἔτι ὑπὸ τῆς οἰκίας Γρανδέ δύο ἑκατομμυρίων καὶ τετρακοσίων χιλιάδων φράγκων.

Ὁ Γρανδέ ἀπήντησεν, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος καὶ ὁ μεσίτης, ὧν αἱ φοβεραὶ πτωχεύσεις εἶχον προξενήσει τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔζων ἔτι, ὅτι πιθανῶς ἦσαν ἤδη ἀξίόχρεοι, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐναχθῶσι καὶ αὐτοί, ἵνα συνεισφέρωσι πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ ἐλλειμματος.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ἔτους τὸ ἔλλειμμα ὠρίσθη καθαρῶς εἰς τὸ ποσὸν ἐνὸς ἑκατομμυρίου διακοσίων χιλιάδων φράγκων. Ἐπήλθον διαπραγματεύσεις, ἐξ μῆνας διαρκέσαι μεταξύ τῶν ἐκκαθαριστῶν καὶ τῶν δανειστῶν, μεταξύ τῶν ἐκκαθαριστῶν καὶ τοῦ Γρανδέ. Τέλος δὲ πιεζόμενος ν' ἀποφασίσῃ ὅ,τι δῆποτε, ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδέ ἀπήντησεν εἰς τοὺς δύο ἐκκαθαριστάς, κατὰ τὸν ἑννατον μῆνα τοῦ ἔτους αὐτοῦ, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς του, ὅστις εἶχε πλουτήσει ἐν Ἰνδίασι, ἐδήλωσε πρὸς αὐτὸν τὴν πρόθεσιν νὰ πληρῶσῃ ὀλοκλήρως τὰ χρέη τοῦ πατρὸς του· ὅτι ἐπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ ἐξοφλήσῃ αὐτὸς δολίως χωρὶς νὰ τὸν συμβουλευθῇ, καὶ ὅτι ἀνέμενεν ἀπάντησίν του.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου ἔτους οἱ δανεισταὶ ἦσαν ἔτι μετέωροι ὡς ἐκ τῆς λέξεως ἐκεῖνης: ὀλοκλήρως, ἣν ἐῤῥίπτειν ἐνίοτε εἰς μέσον ὁ πονηρὸς βυτοποῖδς, ὅστις ἔλεγε πάντοτε μειδιών καὶ βλασφημῶν παραδόξως: «Αὐτοὶ οἱ παρισίνοί!»

Ἄλλ' εἰς τοὺς δανειστάς ἐπεφυλάσσετο τύχη ἀνήκουστος εἰς τὰ χρονικά τοῦ ἐμπορίου. Θέλουσι δὲ ἀναφανῆ, ὅταν ἀπαιτήσωσι τοῦτο αἱ περιπέτεται τῆς προκειμένης ἱστορίας, ἐν ἣ θέσει ἐτήρησεν αὐτοὺς ὁ Γρανδέ.

Ὅτε τὰ χρεώγραφα ἔφθασαν εἰς τὴν τιμὴν τῶν 115, ὁ γέρον Γρανδέ ἐπώλησεν, εἰσέπραξεν ἐκ Παρισίων δύο ἑκατομμύρια καὶ τετρακοσίας χιλιάδας φράγκων εἰς χρυσόν, ἅτινα προσετέθησαν, ἐντὸς τῶν βυτιῶν του, εἰς τὰς ἐξακοσίας χιλιάδας φράγκων, ἃς εἶχε ταμιεύσει ἐκ τῶν συνθέτων τόκων τῶν ὁμολογιῶν του.

Ὁ Δε Γρασέν διέμενεν ἐν Παρισίοις διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.

Ἐν πρώτοις εἶχεν ἐκλεχθῆ βουλευτής.

Πλὴν δὲ τούτου ἐρωτεύθη, οικογενειάρχης μὲν αὐτὸς ἀλλὰ βεβαρημένος ἐκ τῆς ἐν Σωμύρῃ ζωῆς, τὴν Φλωρίαν, μίαν τῶν ὠραιότερων ἠθοποιῶν τοῦ Θεάτρου τῆς Δεσποίνης¹, καὶ ὁ παλαιὸς καταλυματίας ἐπεκράτησε πάλιν τοῦ τραπέζιτου. Περιττὸν εἶνε νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς διαγωγῆς του, ἥτις ἐν Σωμύρῃ ἐκρίθη ἀνηθικωτάτη. Ἡ σύζυγός του καταβῆσεν εὐτυχῶς νὰ χωρίσῃ τὴν περιουσίαν της ἀπὸ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου της, ἐπελήφθη δὲ μετὰ πολλῆς φρονήσεως μόνη καὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐν Σωμύρῃ ἐμπορικοῦ οἴ-

1. Théâtre de Madame, ἱδρυθὲν τὸ 1820, μετονομασθὲν δὲ κατόπιν καὶ καλούμενον ἔτι σήμερον Gymnase (dramatique). Σ.τ.Μ.

κου, ἵνα ἐπανορθώσῃ τὰς ζημίας, ὅσας εἶχον ἐπιφέρει εἰς τὴν περιουσίαν αὐτῆς αἱ ἀφροσύ- ναι τοῦ Κ. Δὲ Γρασέν.

— Οἱ κρυσταλισταὶ τοσοῦτον ἐπιμελῶς ἐδείνουσιν τὴν ἐκρυθμον θέσιν τῆς οἰονεὶ χήρας, ὥστε ἐ- νύμφευσεν αὐτὴ πολὺ κακῶς τὴν θυγατέρα τῆς, καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῆς Εὐγενίας Γρανδέ διὰ τὸν υἱὸν τῆς. Ὁ Ἀδόλφος μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ κα- τήντησε, λέγουσιν, ἐντελῶς διεφθαρμένος νέος. Οἱ Κρυσῶ ἐθροιάμβευσαν.

— Ὁ σύζυγός σας δὲν ἔχει νοῦν, ἔλεγεν ὁ Γρανδέ, δανείζων ποσότητά τινα, ἐπὶ ἀσφαλείᾳ, εἰς τὴν Κυρίαν Δὲ Γρασέν. Σὰς λυποῦμαι πολὺ· σεῖς εἴθε πολὺ καλῇ γυναῖκα.

— Ἄχ, κύριε Γρανδέ, ἀπήντα ἡ ταλαι- πώρος γυνή, ποῖος θὰ τὸ ἔλεγε, τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔφυγεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν σας διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Παρισίους, ὅτι ἔτρεχεν εἰς τὴν καταστροφὴν του ;

— Μάρτυς μου ὁ θεός, κυρία μου, ὅτι ἔκαμα ὅ,τι δυνατόν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσω. Ὁ κύριος πρόεδρος μά- λιστα εἰσέχει καὶ καλὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ· καὶ τόρα φαίνεται, διατὶ ἐπέμενε τόσον πολὺ νὰ ὑπάγῃ.

— Οὕτως ὁ Γρανδέ οὐδεμίαν εἶχεν υποχρέωσιν πρὸς τοὺς Δὲ Γρασέν.

Ἐν πάσῃ περιστάσει αἱ γυναῖκες ἔχουσι πλειο- νας τῶν ἀνδρῶν ἀφορμὰς λύπης, καὶ πάσχουσι ἀληθῶς πλεον αὐτῶν. Ὁ ἀνὴρ ἔχει τὴν δύνα- μίν του, καὶ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἰσχύος του. Ἐ- νεργεῖ, κινεῖται, ἀσχολεῖται, σκέπτεται, φέρε- ται πρὸς τὸ μέλλον κ' εὐρίσκει ἐν αὐτῷ παρη- γορίαν. Οὕτως ἐπραττεν ὁ Κάρολος.

Ἄλλ' ἡ γυνή ἡρεμεῖ, ἀντιμέτωπον ἔχουσα τὸ ἄλγος, οὐτινος οὐδὲν τὴν ἀποσπᾷ. Καταβαί- νει μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς ἀβύσσου ἢν ἠνοῖξεν, ἀναμετρεῖ αὐτήν, καὶ πολλὰκις τὴν πληροῖ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν δακρύων τῆς. Οὕτως ἐπραττεν ἡ Εὐγενία, ὑπεῖκουσα ἤδη εἰς τὴν τύχην τῆς. Αἰσθημα καὶ ἀγάπη, ὀδύνη καὶ ἀφοσίωσις θὰ συνοψίζωσι πάντοτε τὸν βίον τῆς γυναικός. Ἡ Εὐγενία ἔμελλε νὰ γνωρίσῃ πλήρῃ τὸν κληρον τοῦτον, πλὴν τῆς παρηγο- ρίας, ἥτις ἀνακουφίζει τὸ βᾶρος του. Ἡ εὐτυ- χία τῆς, ἐπιπόνως καὶ ἀπὸ μικρῶν συλλεγομένη, ὡς συλλέγει τις ἀπὸ τοῦ τοίχου τὰ ἐγκαθηλω- μένα εἰς αὐτὸν καρφία—κατὰ τὴν θαυμαστὴν ἔκφρασιν τοῦ Βοσσουέτου,—οὐδὲ μίαν κἂν δρά- κα ἔμελλέ ποτε ν' ἀποτελέσῃ. Αἱ λύπαι οὐδέ- ποτε βραδύνουσι· ταχύτατα δ' ἐνέσκηψαν ἐπ' αὐτῆς.

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Καρόλου ὁ οἶκος Γρανδέ ἀνέλαβε τὴν προτέραν του φω- σιογνωμίαν πρὸς πάντας, πλὴν τῆς Εὐγενίας, εἰς ἣν ἐφάνη αἴφνης παντελῶς κενός. Ἐν ἀ-

γνοίᾳ τοῦ πατρὸς τῆς, ἠθέλησε νὰ μείνῃ τοῦ Καρόλου τὸ δωμάτιον ὅποιον οὗτος τὸ ἀφῆκεν. Ἡ δὲ κυρία Γρανδέ καὶ ἡ Ἀννέτα εὐχαρίστως κατέστησαν συνένοχοι τῆς συντηρήσεως ἐκείνης τοῦ καθεστώτος.

— Τίς ἤξεύρει, ἂν δὲν ἐπανέλθῃ ταχύτερον παρ' ὅτι νομίζομεν ; εἶπε.

— Ἄχ, πῶς ἤθελα νὰ τὸν ἔβλεπα ἐδῶ, ἀ- πῆντησεν ἡ Ἀννέτα· τί καλὰ τὸν εἶχα συνει- θίσει ! τί χρυσὸς νέος, τί καλός, τί εὐμορφος ! ἴσῃ κορίτσι !

Ἡ Εὐγενία ἐθεώρησε τὴν Ἀννέταν.

— Ἄχ, κυρία ! τί ματιαῖς εἰν' αὐταῖς ! Μὴν κυττάζεις ἔτσι τὸν κόσμον, νὰ σὲ χαρῶ, καὶ κολάζεσαι.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τὸ κάλλος τῆς δεσποινίδος Γρανδέ μετεμορφώθη. Αἱ βαθεῖαι ἐρωτικά σκέψεις, αἴτινες βραδέως ἐδέσποζον τῆς ψυχῆς τῆς, καὶ τὸ ἀνεπίγνωστον μεγαλεῖον τῆς ἀγαπωμένης γυναικός, περιέβαλον τὴν ὄ- ψιν αὐτῆς διὰ τῆς ἰδιοφυῶς ἐκείνης λαμπρό- τητος, ἣν ἀπεικονίζουσιν εἰς αἴγλην οἱ ζωγρά- φοι. Πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐξαδέλφου τῆς, ἡ Εὐγενία ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Παρ- θένον πρὸ τῆς συλλήψεως ἀναχωρήσαντος αὐ- τοῦ, ὡμοίαζε πρὸς τὴν Παρθένον μητέρα. Εἶ- χεν ἤδη συλλάβει τὸν ἔρωτα. Αἱ δύο αὐταὶ Μα- ρίαι, τοσοῦτον διάφοροι καὶ τοσοῦτον καλῶς εἰ- κονισθεῖσαι ὑπὸ τινῶν ἰσπανῶν ζωγράφων, ἀ- ποτελοῦσι μίαν τῶν λαμπροτέρων μορφῶν, ὧν ἀφθονεῖ ὁ χριστιανισμός.

Ἐπισρέφουσα ἐκ τῆς λειτουργίας, ὅπου ὑπῆγε τὴν ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Καρόλου, καὶ ὅπου ἔταξε νὰ μεταβαίνη καθ' ἐκάστην, ἔ- λαθεν ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς πόλεως ἕνα ἄ- τλαντα κ' ἐκάρφωσεν αὐτὸν πλησίον τοῦ κα- τόπτρου τῆς, ἵνα παρακολουθῇ τὸν ἐξαδέλφον τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἰνδιῶν, ἵνα δύναται νὰ ἐπιβαίνη, οὕτως εἰπεῖν, πᾶσαν ἐσπέραν καὶ πρωί- αν, τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου, ἵνα τὸν βλέπῃ οὕτω καὶ τὸν ἐρωτᾷ : « Καλὰ εἶσαι ; δὲν ὑπο- φέρεις ; με συλλογίζεσαι, θεωρῶν ἐκεῖνο τὸ ἄ- στρον, τοῦ ὁποίου μ' ἔμαθες τὸ κάλλος καὶ τὴν χρῆσιν ; »

Εἶτα τὴν πρωίαν ἔμενον ἐσκεμμένη ὑπὸ τὴν καρύαν, καθημένη ἐπὶ τοῦ ξυλίνου, σκωληκο- βρώτου καὶ βρουσκεποῦς σκάμνου, ὅπου τόσα καλὰ πράγματα εἶχον εἰπεῖ, ὅπου τσαύτας εἶχον μικρολογῆσαι κενὰς μακαρίας, τὴν μέλ- λουσαν οἰκιακὴν των εὐδαιμονίαν λεπτολογού- ντες. Ἐσκέπτετο περὶ τοῦ μέλλοντος, θεωροῦσα τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς μικρᾶς ἀπόψεως ἣν ἐπέ- τρεπον οἱ τοῖχοι, καὶ κατόπιν τὸν γηραιὸν ἐ- κείνον τοῖχον καὶ τὴν ὀροφὴν ὑφ' ἣν ἔκειτο τοῦ Καρόλου τὸ δωμάτιον. Οὕτω δὲ ὁ ἔρωσ τῆς Εὐ- γενίας ἦν ὁ ἔρωσ ὁ μονήρης, ὁ ἀληθινὸς ἔρωσ, ὁ ἐπιμένων, ὁ ἐπικρατῶν παντός λογισμοῦ, ὁ

ἀποβαίνων ἐπὶ τέλους εἰς οὐσίαν αὐτὴν τῆς ζωῆς.

Ὅτε οἱ δῆθεν φίλοι τοῦ γέροντος Γρανδὲ ἤρχοντο νὰ παίξωσι τὸ ἑσπερινὸν τῶν παιγνιδίων, ἦτο φαιδρά, ὑπεκρίνετο· ἀλλ' ὄλην τὴν πρωίαν ἐλάλει περὶ τοῦ Καρόλου μετὰ τῆς μητρὸς τῆς καὶ τῆς Ἀννέτας. Ἡ Ἀννέτα εἶπεν ἐννοήσει ὅτι ἡδύνατο κάλλιστα νὰ συμπαθῇ εἰς τὸ ἄλγος τῆς νεαρᾶς τῆς δεσποίνης, μὴ παραβαίνουσα τὰ πρὸς τὸν γηραιὸν τῆς αὐθέντην καθήκοντα, κ' ἔλεγεν εἰς τὴν Εὐγενίαν ἐνίοτε:

— Νὰ εἶχα ἐγὼ ἕναν ἀνδρᾶ ἰδικόν μου, θὰ ἐπήγαινα. . . καὶ ἔς τὴν κόλασι μαζὶ τοῦ. Θὰ ἔκαμνα. . . — ἄς ἦνε! Ὁ ἀγίνομου κομμάτια δι' αὐτόν. Ἀλλὰ. . . τοῦ κάκου! χαμένα λόγια! Ὁ ἀποθάνω χωρὶς νὰ γνωρίσω τί πράγμα εἶνε ἡ ζωὴ. Ὁ πιστεύσης, κυρία, ὅτι αὐτὸς ὁ γέρω Κορνοουαγέ, — ὅπως καὶ ἂν ἔχη, καλὸς ἀνθρώπος — με φέρνει γύρω μόνον καὶ μόνον διὰ τὰ χρηματάκια μου, ὅταν αὐτοὺς ποῦ ἔρχονται ἐδῶ καὶ σὰς λένε γλυκὰ λόγια, μόνον καὶ μόνον διὰ τὸ κομπόδεμα τοῦ αὐθέντη; Τὸ βλέπω ἐγὼ, καὶ τὸ καταλαβαίνω. Εἶμαι χονδρὴ, μὰ τὸ μολό μου δὲν εἶνε χονδρὸ. Δὲν εἶν' ἀγάπη αὐτοῦ. . . ἄς ἦνε! πάλιν εὐχαρίστησι μοῦ κάμνει.

Δύο μῆνες παρήλθον οὕτω. Ὁ οἰκιακὸς οὐτος βίος, ὁ ἄλλοτε τοσοῦτον μονότονος, εἶχε ζωογονηθῆ διὰ τοῦ συμφέροντος τῆς μυστικότητος, ὅπερ συνέδεεν ἔτι στενότερον τὰς τρεῖς αὐτὰς γυναῖκας. Δι' αὐτὰς ὁ Κάρολος ἔζη ἔτι κ' ἐκινεῖτο ὑπὸ τὴν τερπρὰν ὀροφὴν τῆς αἰθούσης ἐκείνης. Πρωὶ καὶ ἑσπέρως ἤνοιγεν ἡ Εὐγενία τὴν κομοθήκην τοῦ ἑξαδέλφου τῆς κ' ἐθεώρει τῆς θείας τῆς τὴν εἰκόνα.

Πρωίαν τινὰ κατέλαβεν αὐτὴν ἡ μήτηρ τῆς καθ' ἣν στιγμὴν ἠσχολεῖτο ἀναζητοῦσα τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Καρόλου ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς εἰκόνης. Τότε δὲ ἡ κυρία Γρανδὲ ἀνεκάλυψε τὸ φοβερὸν μυστικὸν τῆς ἀνταλλαγῆς, ἣτις εἶχε γείνει μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ τῆς καὶ τῆς Εὐγενίας.

— Ὅλα τοῦ τὰ ἐδῶκες! εἶπεν ἡ περίτρομος μήτηρ. Τί θὰ εἶπῃς τοῦ πατρός σου τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, ὅταν ζητήσῃ νὰ ἰδῇ τὰ χρυσὰ σου νομίσματα;

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Εὐγενίας κατέσκησαν ἀπλανεῖς, καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν ἐφ' ὄλην σχεδὸν τὴν πρωίαν ἐκείνην ὑπὸ φρίκης συνεχόμεναι. Δὲν ἐπρόφθασαν ἐκ τῆς παραχῆς τῶν τὴν πρώτην λειτουργίαν, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὴν δευτέραν.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔληγε τὸ ἔτος 1819.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔμελλεν ἄρχισθαι ἐπίσης δρᾶμα φοβερὸν, τραγωδία οἰκιακὴ, χωρὶς μὲν δηλητηρίου, καὶ ἐγγχειροῖδίου καὶ αἵματος, ἀλλὰ πολὺ σκληροτέρα, σχετικῶς πρὸς τοὺς ἥρωας

τῆς, παντὸς τραγικοῦ γεγονότος ἐξέδων βριθεὶ ἡ ἱστορία ἐν γένει τῶν Ἀτρειδῶν.

— Τί θὰ γείνωμεν; εἶπεν ἡ κυρία Γρανδὲ πρὸς τὴν θυγατέρα τῆς, παραιτούσα τὸ πλεξιμον αὐτῆς ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς.

Τοσαύτας ἡ ταλαιπώρος μήτηρ ὑφίστατο παραχᾶς ἀπὸ δύο ἡδὴ μηνῶν, ὥστε δὲν εἶχεν ἔτι προφθᾶσαι νὰ τελειώσῃ τὰς μαλλίνας χεῖριδας, ὧν εἶχεν ἀνάγκην διὰ τὸν χειμῶνα. Τὸ ἀπλοῦν δὲ τοῦτο καὶ ἀσήμαντον κατ' ἐπιφάνειαν γεγονός ἐπήνεγκε λυπηρὰ δι' αὐτὴν ἀποτελέσματα, διότι, ἔνεκα ἐλλείψεως χειρῶν, ἐκρουλόγησεν ἀρκετὰ σπουδαίως, ἐνῶ ἦτο ἰδρωτὶ μένῃ κατόπιν φοβερᾶς παραφορᾶς τοῦ συζύγου τῆς.

— Ἐσυλλογιζόμεν, πτωχὴ μου κόρη, ὅτι ἂν μοῦ εἶχες ἐμπιστευθῆ τὸ μυστικόν σου, θὰ εἶχαμεν καιρὸν νὰ γράψωμεν εἰς τὸν κ. Δὲ Γρασέν, εἰς τὸ Παρίσι, νὰ μᾶς στείλῃ χρυσὰ νομίσματα ὅμοια μὲ τὰ ἰδικὰ σου· καὶ μελονότι ὁ πατήρ σου τὰ ἐγνώριζε καλά, ἴσως. . .

— Καὶ ποῦ θὰ εὐρίσκαμεν τόσα χρήματα; — Ἐνεχυρίαζα τὰ ἰδικὰ μου. Ἐπειτα ἴσως καὶ ὁ κύριος Δὲ Γρασέν θὰ μᾶς. . .

— Δὲν εἶνε πλέον καιρὸς, ἀπάντησεν ἡ Εὐγενία δι' ὑποκόφου καὶ ἠλλοιωμένης φωνῆς, διακόπτουσα τὴν μητέρα τῆς. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν αὖριον τὸ πρωὶ νὰ τοῦ εὐχηθῶμεν τὸ νέον ἔτος εἰς τὸ δωμάτιόν σου;

— Ἐγὼ λέγω νὰ ὑπάγω νὰ εὔρω τοὺς Κρυσῶ. . .

— Ὅχι, ὄχι· δὲν θέλω νὰ ἐκτεθῶ εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ γείνωμεν ὑποχείριοί των. Ἐπειτα, τὸ ἐπῆρα ἀπόφασιν. Ἐκάμα καλὰ καὶ δὲν μετανοῶ διὰ τίποτε. Ὁ Θεὸς θὰ μὲ προστατεύσῃ ἄς γείνη τὸ θέλημά του. Ἀχ, μητέρα! νὰ ἐδιαβάξες τὸ γράμμα του, δὲν θὰ ἐσκέπτεσο τίποτε ἄλλο, παρὰ πῶς νὰ τὸν βοηθήσῃς.

Τὴν ἐπαύριον πρωίαν, πρώτην τοῦ ἔτους 1820, ὁ τὴν μητέρα καὶ τὴν κόρην συνέχων τρόμος ὑπήγορευσεν εἰς αὐτὰς τὴν φυσικωτάτην τῶν προφάσεων, ὅπως μὴ μεταβῶσιν ἐπισημῶς εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Γρανδὲ. Ὁ χειμὼν τοῦ 1819 πρὸς τὸ 1820 ὑπῆρξεν εἰς τῶν δριμυτέρων τῆς ἐποχῆς. Ἡ χιών ἐκάλυπτε τὰς ἀτέγας.

Ἡ κυρία Γρανδὲ εἶπεν εἰς τὸν συζυγόν τῆς ἅμα ὡς ἤκουσεν αὐτὸν κινούμενον ἐν τῷ δωματίῳ ταυ:

— Γρανδὲ, εἶπε τῆς Ἀννέτας νὰ μοῦ ἀνάψῃ ὀλίγην φωτιά. Κάμνει τόσον κρύον, καὶ ἐπάγωσα μέσα εἰς τὸ κρεββάτι μου. Εἰς τὴν ἡλικίαν μου τόρα πρέπει νὰ φυλάττωμαι. — Ἐπειτα, ὑπέλαθε μετὰ μικρὰν τινα παύσιν, θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ Εὐγενία νὰ ἐνδυθῇ ἐδῶ. Ἄν μείνῃ νὰ ἐνδυθῇ εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς, ἢμπορεῖ ν' ἀρρωστήσῃ. Ὑστερὰ θὰ καταβούμεν κάτω, νὰ

σοῦ εὐχρηθούμεν τὴν καλὴν χρονίαν κοντὰ εἰς τὴν φωτιάν.

— Πῶ, πῶ, πῶ! τί φλυαρία σ' ἐπίασε, γυναῖκα! Καλὰ ἀρχίζεις τὸν χρόνον. Ποτέ σου δὲν ὁμίλησες τόσο πολύ. Μὴν τύχη κ' ἐβούτησες τὸ φωμί σου 'ς τὸ κρασί;

— Ἐπῆλθε στιγμὴ σιωπῆς.

— Ἄς ἦνε, ὑπέλαθεν ὁ γέρον, εἰς ὃν βεβαίως ἐφάνη ἀρσενὴ ἢ πρότασις τῆς συζύγου του, ἢ καὶ κάμω ὅπως ἀγαπάτε, κυρία Γρανδέ. Εἶσαι, ἀλήθεια καλὴ γυναῖκα, καὶ δὲν θέλω νὰ πάθης τίποτε εἰς τὰ ὑστερά σου, μολονότι ἐσένα οἱ πρόγονοί σου ἦσαν ὅλοι σιδηρένιοι. — Τί λέγεις; δὲν τὸ παραδέχεσαι; ἐφάνησε μετὰ μικρὰν τίνα παῦσιν. Ἄς ἦνε, ὁ Θεὸς συγχωρήσει τοὺς, ἀφοῦ τοὺς ἐκλήρονομήσαμεν.

Καὶ ἔβηξεν.

— Εἶσαι εὐδιάθετος σήμερον, εἶπε σοβαρῶς ἡ ταλαιπώρος γυνή.

— Ἐγὼ πάντοτε εἰμ' εὐδιάθετος.

Τραλαλά, λαλά, λαλά...

Τὸ βαρέλι ἀς ἦν' καλὰ...

προσέβηκεν, εἰσερχόμενος, ἐνδεδυμένος ἤδη, εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς συζύγου του. Διάβολο! κάμνει κρῦο μὲ τὰ σωστά του, γυναῖκα, δίκαιον ἔχεις. Ὅα προγευματίσωμεν λάμπρά, ζεύρεις. Ὁ Δὲ Γρασέν μοῦ ἔστειλε ἕνα πατὴ ἀπὸ τὸ Παρίσι, καὶ πάγω νὰ τὸ πάρω ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖον. Ὅα εἶνε καὶ κανένα διπλὸ ναπολεόνι διὰ τὴν Εὐγενίαν, προσέθηκε σιγὰ εἰς τὸ οὖς τῆς ὁ βυτοποιός. — Δὲν ἔχω πλέον χρυσὰ νομίσματα γυναῖκα. Εἶχα μερικὰ παμπάλαια—σοῦ τὸ λέγω ἐσένα— ἀλλὰ τὰ ἔξεκαμα εἰς τὰς δολοηψίας μου.

Καὶ ἠσπασθὴ αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον, εἰς πανηγυρισμὸν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.

— Εὐγενία, ἐκραξεν ἡ καλὴ μήτηρ, δὲν ἠξέυρω πῶς ἐξύπνησεν ὁ πατέρας σου, ἀλλὰ τὸν βλέπω πολὺ εὐδιάθετον σήμερον. Ὅα τὰ καταφέρωμεν, κ' ἔννοια σου.

— Καλὲ τί ἔχει ὁ αὐθέντης; εἶπεν ἡ Ἀννέτα εἰσερχομένη πρὸς τὴν κυρίαν τῆς, ἵνα ἀνάψῃ πῦρ. Πρῶτα πρῶτα μοῦ εἶπε: Καλημέρα, χονδρὴ! κί' ἀπαχρόνου! Πήγαίνε ν' ἀνάψῃς φωτιὰ τῆς γυναικίος μου γιατί κρυώνει! » Ἐστερα—πῶς μοῦ φάνη! — μοῦδωκε τὸ χέρι, κί' εἶχε μερὰ ἕνα τάλληρο ὀλοκαίνουργο. Κύπταξε, κυρά, κύπταξε! Τί καλὸς ἄνθρωπος! Εἶνε ἄλλοι, ποῦ ὄσον γηράζου, τὸσον σκληραίνου! αὐτὸς ὁ καῦμένος μαλκαώνει καὶ γλυκαίνει, ὄσον παληώνει, ὄσον τὸ κάσσι σας.

Ὁ κρῦφος λόγος τῆς εὐθυμίας ἐκείνης ἤτο πρόσφατος ἐπιτυχία τῆς κερδοσκοπίας τοῦ Γρανδέ. Ὁ κύριος Δὲ Γρασέν, ἀφαιρέσας τὸ ποσόν, ὅπερ ᾤφειλεν εἰς αὐτὸν ὁ βυτοποιός ἕνεκα τῆς

προεξοφλήσεως τῶν ὀλλανδικῶν συναλλαγμάτων, καὶ τοῦ ὑπερβάλλοντος, ὅπερ εἶχε προκαταβάλει ὁ τραπεζίτης εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς ἀγορὰν τῶν δημοσίων χρεωγράφων χρήματος, ἀπέστειλεν εἰς αὐτόν, διὰ τῆς ταχυδρομικῆς ἀμαξίης, τριάκοντα χιλιάδας φράγκα εἰς τάλληρα, ὑπόλοιπον τῶν ἐξαμηνιαίων τόκων του, καὶ ἀνήγγελλεν ἐπίσης εἰς αὐτόν τὴν ὑψωσιν τῶν δημοσίων ὁμολογιῶν.

Ἐπιμῶντο αὗται τότε 89, οἱ διασημότεροι δὲ κεφαλαίουχοι ἠγόραζαν εἰς τὰ 93, τέλος Ἰανουαρίου. Ὁ Γρανδέ ἐκέρδαινε, ἀπὸ δύο ἡδὴ μηνῶν, δώδεκα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν κεφαλίων του. Καθαρίσας τοὺς λογαριασμούς του, ἐμελλε νὰ εἰσπράττη τοῦ λοιποῦ πενήτηκοντα χιλιάδας φράγκων τὴν ἐξαμηνίαν, μὴ ἔχων νὰ πληρῶνῃ ἐπισκευὰς ἢ φόρους. Κατενόει τέλος τὸ κέρδος τοῦ ἀπὸ χρεωγράφων εἰσοδήματος, καθ' οὗ οἱ ἐπαρχιωτὰι δεικνύουσι τοσοῦτον ἀκαταμάχητον ἀντιπάθειαν, καὶ ὑπελόγιζεν ἤδη ὅτι ἐντὸς πενταετίας ἤθελε καταστῆ κύριος κεφαλαίου ἐξ ἑκατομμυρίων, ἀκόπως αὐξήθέντος καὶ ἀποτελοῦντος, μετὰ τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων αὐτοῦ κτήσεων, καλοσσιαίαν περιουσίαν. Τὸ τάλληρον δέ, ὅπερ εἶχε δώσει εἰς τὴν Ἀννέταν, ἦτο ἴσως ἡ πληρωμὴ σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς βεβαίως εἶχε παράσχει ἢ ὑπερτέρια εἰς τὸν κύριόν τῆς.

— Ὡ, ὦ! ποῦ τρέχει ἔτσι τόσο πρῶτ' ὁ γέρον Γρανδέ; ἠρώτησαν ἑαυτοὺς οἱ ἔμποροι, ἐνῶ ἦνοιγον τὰ καταστήματά των.

Εἶτα δέ, ὅτε εἶδον αὐτὸν ἐπανερχόμενον ἀπὸ τῆς κρηπίδος, καὶ ἀκολουθούμενον ὑπὸ κομιστοῦ τῶν ταχυδρομείων, φέροντος σάκκους πλήρεις ἐπὶ μονοτρόχου ἀμαξίου:

— Ὅπου εἶνε τὰ πολλὰ πηγαίνου καὶ τὰ ὀλίγα, εἰπὸν τινες. Ὁ γέρον εἶχεν εὐγεὶ διὰ χρήματα.

— Αἰ, χρήματα! τοῦ ἔρχονται ἀπὸ παντοῦ, εἶπεν ἄλλος ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἀπὸ τὸ Φροαφών, ἀπὸ τὴν Ὀλλανδίαν.

— Ὅα καταντήσῃ ν' ἀγοράσῃ ὅλην τὴν Σωμύρην, ἀνέκραξε τρίτος.

— Δὲν τὸν μέλλει διὰ κρῦο, πάντοτε εἰς τὴν δουλειάν του εἶνε, εἶπε γυνὴ τις πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς.

— Αἰ, κύριε Γρανδέ, προσεφώνησεν αὐτῷ ἔμπορος τις ἐριούχων, γείτων αὐτοῦ, ἂν σοῦ δίδου κόπον, εἰμ' ἔτοιμος νὰ σ' ἐλαφρώσω.

— Δεκάρας εἶνε, γείτονα μου, δεκάρας! ἀπεκρίθη ὁ ἀμπελοουργός.

— Δεκάρας ἀσημένιας, εἶπε ταπεινὴ τῆ φωνῇ ὁ κομιστής.

— Ἄν θέλῃς νὰ καλοπερᾷσῃς, φράξ' τὸ στόμα σου, εἶπεν ὁ γέρον πρὸς τὸν κομιστήν, ἀνοίγων εἰς αὐτὸν τὴν θύραν.

— Εἶδες, ὁ κατεργάρας! κ' ἐγὼ τὸν ἐθα-

ρούσα κουφόν! διενόηθη ὁ κομιστής. Φαίνεται πῶς με τὸ κρῦο ἀκούει.

— Νὰ ἕνα φράγκο, διὰ τὴν πρωτοχορονιά, καὶ τσιμουδιά! εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Γρανδέ. Ἡ Ἀνέτα θὰ σοῦ φέρῃ πίσω τ' ἀμάξι σου.

— Ἀνέτα! προσέθηκεν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἶν' αἱ γυναῖκες;

— Μάλιστα! αὐθέντη.

— Ἐμπρός, λοιπόν! κουνήσου.

Ἐν μιᾷ στιγμή τὰ τάλληρα μετηνέχθησαν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου ἐκλείσθη καὶ αὐτός, εἰπὼν πρὸς τὴν Ἀνέταν:

— Ὅταν ἦν ἔτοιμον τὸ πρόγευμα, μοῦ κτυπᾶς εἰς τὸν τοῖχον. Πήγαιν' ὀπίσω τὸ ἀμάξι εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

Ἡ οἰκογένεια προεγευματίσθη μόλις περὶ τὴν δεκάτην ὥραν.

— Ἐδῶ δὲν θὰ ζητήσῃ βέβαια ὁ πατέρας σου νὰ ἰδῇ τὰ φλωριά σου, εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ πρὸς τὴν θυγατέρα της, ἐπανερχομένη ἀπὸ τῆς λειτουργίας. Κάμε ὅτι κρυώνεις, καὶ ἕως τὰ γενέθλιά σου θὰ λάβωμεν καιρὸν.

Ὁ Γρανδέ κατέβη τῆς κλίμακος διανοούμενος νὰ μεταμορφώσῃ εἰς χρυσὸν τὰ ἐκ Παρισίων τάλληρα, καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν ἐπὶ τῶν δημοσίων χρεωγράφων λαμπρὰν του κερδοσκοπίαν. Ἀπόφασιν εἶχε νὰ τοποθετήσῃ οὕτω τὰ εἰσοδήματά του, μέχρις οὐ φθάσῃ τὰ χρεώγραφα εἰς τὴν τιμὴν τῶν ἑκατὸν φράγκων.

Τὰ διανοήματα ταῦτα τοῦ γέροντος ὑπῆρξαν ὀλέθρια εἰς τὴν Εὐγενίαν. Μόλις εἰσῆλθε καὶ αἱ δύο γυναῖκες ηὐχάθησαν αὐτῇ εὐτυχὲς τὸ νέον ἔτος, ἡ μὲν κόρη του μετὰ θωπειῶν καὶ περιπτύξεων, ἡ δὲ κυρία Γρανδέ σοβαρῶς καὶ μετ' ἀξιοπρεπείας.

— Αἱ, κόρη μου, εἶπε φιλῶν τὴν θυγατέρα του ἐπὶ τῶν δύο παρειῶν, διὰ ἑνάα δουλεύω. Θέλω τὴν εὐτυχίαν σου. Καὶ διὰ νὰ ἦνε κανεῖς εὐτυχὲς χρειάζονται χρήματα. Χωρὶς χρήματα, καλὸ ἔξημέρωμα! Νὰ! πάρε ἕνα ναπολεόνι ὀλοκαίνουργο· τὸ ἔφερα ἐξεπίτηδες ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν μας οὐδὲ σπυρὶ χρυσάφι δὲν βρίσκεται. Μόνον σὺ ἔχεις χρυσάφι. Φέρε το νὰ τὸ ἰδῶ.

— Οὐ, . . . κάμνει τόσο κρῦο! ἄς προγευματίσωμεν τόρα, εἶπεν ἡ Εὐγενία.

— Ὑστερώτερα λοιπόν; ἄς ἦνε. Θὰ μᾶς βοηθήσῃ τὴν χώνευσιν. Αὐτὸς ὁ χονδρο-Γρασέν, ἄς ἦνε καλὰ, μᾶς ἔστειλε αὐτὸ τὸ πατέ. Φάτε λοιπόν, παιδιά μου, ἀφοῦ εἶνε χάρισμα. Νὰ σὰς πῶ, εἰμ' εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτὸν τὸν Γρασέν. Δουλεύει διὰ τὸν Κάρολον, δωρεὰν μάλιστα, καὶ θὰ διορθώσῃ, νὰ ἰδῆτε, ἐξαιρέτα τὰς ὑποθέσεις τοῦ μακαρίτου Γρανδέ. — Οὐοῦ! Οὐοῦ! εἶπε μετὰ τινα παύσιν καὶ πληρὲς ἔχων τὸ στόμα, τί ὠραῖο ποῦ εἶνε! Φάγε, γυναῖκα, φάγε. Αὐτὸ τρέφει διὰ δύο ἡμέρας τοῦλάχιστον.

— Δὲν πεινῶ, . . . σὺ ἔξυρεις ὅτι δὲν τρώγω, . . . με βλάπτει.

— Αἱ, καλὰ! Σὺ ἠμπορεῖς νὰ φάγῃς χωρὶς φόβον νὰ σκάσῃς. Τὸ γένος σου εἶνε γερόν! Εἶσαι ὀλίγον κίτρινη, ἀλλ' ἐμένα τὸ κίτρινον χρῶμα μ' ἀρέσει.

Ἡ προσδοκία δημοσίου καὶ ἐπαισχύοντου θανάτου εἶνε ἴσως ὀλιγώτερον φοβερὰ εἰς τὸν καταδικῶν ἢ ὅσον ἦτο διὰ τὴν κυρίαν Γρανδέ καὶ τὴν θυγατέρα της ἢ προσδοκία τῶν γεγονότων, ἅτινα ἔμελλον νὰ περάνωσι τὸ οἰκογενειακὸν ἐκεῖνο πρόγευμα. Ὅσφ παιδρότερον ὠμίλει καὶ ἔτρωγεν ὁ γέρον ἀμπελουργός, τοσοῦτω μᾶλλον συνείχετο ἐκ φόβου ἢ καρδία τῶν δύο γυναικῶν. Τὴν κόρην οὐχ ἤττον ὑπεστήριζεν ὁ ἔρωσ αὐτῆς καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἤντλει τὴν γενναϊότητά της.

— Δι' αὐτόν, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, δι' αὐτὸν ἠμπορῶ νὰ ὑποφέρω τὰ πάνδεινα.

Ταῦτα δὲ διαλογιζομένη, ἠτένιζεν ἐπὶ τὴν μητέρα της βλέμματα φλογοβολοῦντα ἐκ θάρρους.

— Σήκωσέ τ' αὐτά, εἶπεν ὁ Γρανδέ εἰς τὴν Ἀνέταν, ὅτε περὶ τὴν ἐνδεκάτην ἔληξεν τὸ πρόγευμα. Ἄφησέ μας ὅμως τὸ τραπέζι. Ἐταῖ ἔχομεν τόπον νὰ καμαρώσωμεν τὸν μικρὸν σου θησαυρόν, προσέθηκε βλέπων τὴν Εὐγενίαν. Τί μικρόν! ἐφώνησε μετ' ὀλίγον. Ἐχεις σωστὰ πέντε χιλιάδες ἑνεακόσια πενήντα ἐνήνα φράγκα, καὶ σαράντα ποῦ σοῦ ἔδωσα σήμερον τὸ πρωί, κάμνουν ἐξ ἑκατῶν φράγκα, παρὰ ἕνα. Αἱ, τὸ λοιπόν, θὰ σοῦ τὸ δώσω ἐγὼ αὐτὸ τὸ ἕνα, διὰ νὰ γείνη στρογγυλὸς ὁ ἀριθμὸς, διότι βλέπεις μικροῦλά μου. . . — Αἱ, τί κάθησαι σὺ καὶ ἀκούεις; δεῖξέ μου τὴν ῥάχιν σου, Ἀνέτα, καὶ πήγαινε νὰ κυττάξῃς τὴν δουλειά σου! εἶπεν ὁ γέρον.

Ἡ Ἀνέτα ἠφανίσθη.

— Ἄκουσε, Εὐγενία, νὰ μοῦ δώσῃς τὰ φλωριά σου. Δὲν θὰ τ' ἀρνηθῇς τοῦ πατρός σου, μικροῦλά μου, αἱ;

Αἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν ἄφωνοι.

— Ἐγὼ δὲν ἔχω πλέον φλωριά. Εἶχα μίαν φοράν, τόρα δὲν ἔχω πλέον κανένα. Θὰ σοῦ δώσω ἐξ ἑκατῶν φράγκα εἰς λίβρας, νὰ τὰ τοκίσῃς ὅπως θὰ σοῦ εἰπῶ. Μὴ σκοτίζεσαι διὰ τὸ δῶρον τοῦ γάμου σου! Ὅταν θὰ σὲ πανδρεύσω, ποῦ θὰ γείνη γρήγορα, θὰ σοῦ εὔρω ἐγὼ γαμβρόν νὰ σοῦ δώσῃ τὸ ὠραιότερον δῶρον ποῦ ἠκούσθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας. Ἄκουσε λοιπόν, πουλάκι μου. Παρουσιάζεται ὠραία περίστασις. ἠμπορεῖς νὰ δανείσῃς τὰς ἐξ ἑκατῶν φράγκα σου εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ νὰ παίρῃς καθ' ἑξαμηνίαν διακόσια φράγκα περίπου τόκους, δίχως φόρους, δίχως ἐπισκευάς, χωρὶς νὰ φοβῆσαι χαλάζι, καὶ παγωνιὰν καὶ πλημύρας καὶ ἄλλα βάσανα. Δὲν θέλεις, φαίνεται,

νά χωρισθῆς τὰ φλωριά σου, αἰ ; Φέρε μού τα, κ' ἔννοια σου. Σοῦ μαζεύω ἐγὼ πάλιν ὅσα θέλεις, καὶ ὀλλανδέζικα, καὶ πορτογαλλικά, καὶ ρούπιας. Καὶ μ' ὅσα θὰ σοῦ δώσω ταῖς ἐορταῖς σου, εἰς τρία χρόνια θὰ ἔχης πάλιν τὸ ἡμισυ τοῦ θησαυροῦ σου. Τί λέγεις κοριτσάκι μου ; Σήκωσε τὴν μύτη σου, λοιπόν, καὶ πήγαινε γρήγορα νὰ μού τὸν φέρης ! Ἔπρεπε νὰ μὲ φιλήσῃς εἰς τὰ μάτια, ποῦ κάθημαι καὶ σοῦ λέγω ὅλα αὐτὰ τὰ φοβερὰ μυστικά τῶν χρημάτων. Μὰ τὴν ἀλήθειαν τὰ τάλλητρα ἀνακατεύονται καὶ κινοῦνται ὅταν τοὺς ἀνθρώπους. Πηγαίνουν, ἔρχονται, κατακυλοῦν, ἰδρώνουν, καὶ γεννοβολοῦν.

Ἡ Εὐγενία ἠγέρθη ἄλλα προχωρήσασα βήματα τινα πρὸς τὴν θύραν, ἐπιστράφη αἰφνης ἀποτόμως, ἐθεώρησε τὸν πατέρα της, καὶ τῷ εἶπε :

— Δὲν τὰ ἔχω πλέον τὰ φλωριά μου.

— Δὲν τὰ ἔχεις πλέον ; ἀνέκραζεν ὁ Γρανδέ, ὀρθούμενος ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ὡς ἵππος ἀκουῶν αἰφνης βροντοῦν τὸ τηλεβόλον εἰς δέκα βημάτων ἀπόστασιν.

— Ὅχι.

— Ἀπατάσαι, Εὐγενία.

— Ὅχι.

— Μὰ τὸ κλαδευτήρι τοῦ πατέρα μου !

Ὅτε ὁ βυτοποῖος ἐβλασφήμει οὕτω, ἔτρεμε τὸ σανίδωμα τῆς οἰκίας.

— Χριστὲ καὶ Παναγία ! ἐφώνησεν ἡ Ἀνέτα ἡ κυρὰ ἔσβυσε !

— Γρανδέ, ὁ θυμός σου θὰ μ' ἀποθάνη, εἶπεν ἡ ταλαίπωρος γυνή.

— Κολοκύθια ! σεῖς ἔς τὴν οικογένειάν σας δὲν πεθαίνετε ! — Εὐγενία, τί ἔκαμες τὰ φλωριά σου ; ἀνέκραζεν, ὀρμών κατ' αὐτῆς.

— Πατέρα, εἶπεν ἡ κόρη, γονυπετῆς ἐνώπιον τῆς κυρίας Γρανδέ, ἡ μητέρα ὑποφέρει πολὺ. Κυττάξτε. . . Θὰ τὴν ἀποθάνετε.

Ὁ Γρανδέ ἐτρόμαξε πρὸ τῆς ὠχρότητος τῆς μορφῆς τῆς συζύγου του, ἥτις ἦν ἤδη τασοῦτον κιτρινή.

— Ἀνέτα, εἶπεν ἡ μήτηρ ἀσθενεὶ τῇ φωνῇ, ἔλα νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ πλαγιάσω . . . Δὲν ἠμπορῶ . . .

Πάραυτα ἡ Ἀνέτα προσήνεγκε τὸν βραχίονά της εἰς τὴν κυρίαν της. Ἐπράξε δὲ τὸ αὐτὸ καὶ ἡ Εὐγενία, καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ κατῴρθωσαν νὰ τὴν ἀναβιάσωσιν εἰς τὸν κοιτῶνά της, διότι ἐλιποθύμει ἀπὸ βαθμιδῶς εἰς βαθμιδα.

Ὁ Γρανδέ ἔμεινε μόνος. Ἀλλὰ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὀκτὼ βαθμιδὰς καὶ ἐφώνησεν.

— Εὐγενία, ὅταν πλαγιάσῃ ἡ μητέρα σου, νὰ ἔλθῃς κάτω.

— Ἐρχομαι.

Δὲν ἐβράδυνε δ' ἀληθῶς νὰ καταβῆ, ἀφοῦ καθύσυχασε τὴν μητέρα της.

— Κόρη μου, τῇ εἶπεν ὁ Γρανδέ, θὰ μού εἴπῃς τί ἔγιναν τὰ χρήματά σου.

— Πατέρα, ἂν μού κάμνετε δῶρα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμπορῶ νὰ κάμω ὅ,τι θέλω, πάρτετέ τα ὀπίσω, ἀπήνητησεν ἐκεῖνη ψυχρῶς, λαμβάνουσα ἀπὸ τῆς ἐστίας καὶ προσφέρουσα εἰς αὐτὸν τὸ πρῶινόν χρυσοῦν νόμισμα.

Ὁ Γρανδέ τὸ ἤρπασε ταχέως καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

— Ἐννοεῖται ἅτι δὲν θὰ σοῦ δώσω πλέον τίποτε οὔτε τόσον ! εἶπεν, ἐπικροτῶν τὸν ὄνυχα τοῦ μεγάλου του δακτύλου πρὸς τὸν πρόσθιον αὐτοῦ ὀδόντα. Περιφρονεῖς λοιπόν τὸν πατέρα σου ; δὲν τοῦ ἐμπιστεύεσαι, δὲν ἠξεύρεις τί θὰ εἴπῃ πατέρας. Ἄν ὁ πατέρας σου δὲν ἦνε τὸ πᾶν διὰ σέ, εἶνε τίποτε, θὰ εἶπῃ. Ποῦ εἶνε τὰ χρήματά σου ;

— Πατέρα μου, σὰς ἀγαπῶ, καὶ σὰς σέβομαι, μ' ὄλον σας τὸν θυμόν. Ἀλλὰ θὰ σας παρατηρήσω ταπεινῶς, ὅτι εἶμαι εἰκοσιδύο ἐτῶν. Ἠξεύρω ὅτι εἶμαι ἐνήλικας, διότι μού τὸ εἶπατε πολὺ συχνά. Ἐκαμα λοιπόν τὰ χρήματά μου ὅ,τι ἤθελα, καὶ βεβαιωθῆτε ὅτι τὰ ἐτοποθέτησα καλά.

— Ποῦ ;

— Αὐτὸ εἶνε μυστικὸν ἀπαρabiάστον, εἶπεν ἐκεῖνη. Δὲν ἔχετε καὶ σεῖς τὰ μυστικά σας ;

— Ἐγὼ εἶμαι ἀρχηγὸς τῆς οικογενείας. Ἐχω τὰς ὑποθέσεις μου.

— Καὶ αὐτὸ εἶνε ἰδικί μου ὑπόθεσις.

— Θὰ εἶνε βέβαια κακὴ, ἀφοῦ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὴν εἴπῃς τοῦ πατρός σου.

— Εἶνε λαμπρά, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν εἴπω τοῦ πατρός μου.

— Τοῦλάχιστον πότε τὰ ἔδωσες τὰ χρήματά σου ;

Ἡ Εὐγενία ἀνένευσε.

— Τὰ εἶχες ἀκόμη τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς σου, αἰ ;

Ἡ Εὐγενία, πονηρὰ ἐξ ἔρωτος γενομένη, ὡς ὁ πατήρ της ἦτο πονηρὸς ἐκ φιλαργυρίας, ἀνένευσε καὶ πάλιν.

— Ἀλλὰ τέτοια ἐπιμονή, τέτοια κλοπή, δὲν ἠκούσθη ποτέ, εἶπεν ὁ Γρανδέ διὰ φωνῆς κορυφουμένης ὀλονὲν εἰς τὴν ὑπάτην, καὶ κλονιζούσης τὴν οἰκίαν ὀλόκληρον. Πῶς ! ἐδῶ, μέσα εἰς τὸ σπίτι μου νὰ σοῦ πάρουν τὰ χρήματά σου ; τὸ μόνο χρυσάφι ποῦ εἶχαμεν ; κ' ἐγὼ νὰ μὴν ἠξεύρω ποῖος ; Τὸ χρυσάφι εἶνε πρᾶγμα ἀκριβόν. Τὰ πλέον φρόνιμα κορίτσια ἠμποροῦν νὰ κάμουν λάθος, νὰ δώσουν δὲν ἠξεύρω τί . . . — καθ' ἡμέραν γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ εἰς τοὺς μεγάλους καὶ εἰς τοὺς μικρούς. Ἀλλὰ νὰ δώσουν χρυσάφι ! . . . Διότι τέλος πάντων, Εὐγενία, κάποιου τὰ ἔδωσες τὰ φλωριά σου, αἰ ;

Ἡ Εὐγενία ἔμεινε ἀπαθής.

— Κύτταζε κορίτσι! Μὰ πατέρας σου λοιπὸν εἶμ' ἐγώ; Ἄν τὰ ἐδάνεσαι, θὰ ἔχῃς ἀποδείξειν; . .

— Εἶχα τὴν ἐξουσίαν ἢ δὲν τὴν εἶχα, νὰ κάμω τὰ χρήματά μου ὅ,τι ἤθελα; Δὲν ἦσαν ἰδικά μου;

— Ἄλλὰ σὺ εἶσαι παιδί ἀκόμη.

— Εἶμαι ἐνήλικος.

Κατάπληκτος ἐκ τῆς λογικῆς τῆς θυγατρὸς του ὁ Γρανδὲ ὠχρίασεν, ἐποδοκτύπησεν, ἐβλάσφημησεν· εἶτα δέ, ἀνακτῆσας τὸν λόγον, ἐφώνησε:

— Κατηραμένο φεῖδι! Κακὴ σπορά! Ἐεύρεις πῶς σ' ἀγαπῶ, καὶ τὸ πῆρες ἐπάνω σου! Νὰ μὲ σκοτώσῃς θέλεις! Χωρὶς ἄλλο ἐρύψῃς τὴν παρουσίαν μου εἰς τὰ πόδια ἐκείνου τοῦ χαμένου, ποῦ φοροῦσε στιβάλια ἀπὸ μαροκίνο! Μὰ τὸ κλαδευτῆρι τοῦ πατέρα μου! Δὲν ἤμπορῶ νὰ σὲ ἀποκληρώσω, . . τί νὰ σοῦ κάμω! Σοῦ δίδω ὅμως τὴν κατάραν μου, ἐσένα, τοῦ ἐξαδέλφου σου, καὶ τῶν παιδιῶν σου! Δὲν θὰ σοῦ εὐγῆ καλὸν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἱστορίαν, νὰ τὸ ἔξυρρῃς. . . Καὶ εἰς τὸν Κάρολον τάχα. . . ; ἀδύνατον, ἀδύνατον! Αὐτὸ τὸ βρωμόπαιδο νὰ μὲ ληστεύσῃ. . .

Κ' ἐθεώρησε τὴν θυγατέρα του, ἱσταμένην ἄφωνον καὶ ἀπαθῆ.

— Δὲν κουνιέται! καρφὶ δὲν τῆς καίεται! Εἶνε περισσότερον Γρανδὲ καὶ ἀπὸ μένα τὸν ἴδιον· τοῦλάχιστον δὲν τὰ ἐχάρισες, πιστεύω τὰ χρήματά σου; Ἐλα, λέγε!

Ἡ Εὐγενία ἠτένισεν ἐπὶ τὸν πατέρα τῆς εἰρωνικώτατον βλέμμα, ὅπερ προσέβαλεν αὐτόν.

— Εὐγενία, προσέθηκεν ἐκεῖνος, εἶσαι εἰς τὸ σπίτι μου, εἰς τὸ σπίτι τοῦ πατέρα σου τὸ ἐννοεῖς; Διὰ νὰ μένης εἰς τὸ σπίτι του πρέπει ν' ἀκούῃς τὰς διαταγὰς του. Ὁ παπᾶς αὐτὸ σοῦ λέγει.

Ἡ Εὐγενία ἔκλινε τὴν κεφαλὴν.

— Μοῦ προσέβαλες, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ πατὴρ τῆς, ὅ,τι ἀγαπητότερον ἔχω! θέλω νὰ σὲ βλέπω εὐπειθῆ. Πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου. Θὰ μείνης ἐκεῖ ἕως νὰ σοῦ δώσω τὴν ἀδειαν νὰ εὐγῆς. Ἡ Ἀννέτα θὰ σοῦ φέρῃ ψωμί καὶ νερόν. Ἄκουσες; Ἐμπρός!

Ἡ Εὐγενία ἀνελύθη εἰς δάκρυα, κ' ἔδραμε πρὸς τὴν μητέρα τῆς.

[Ἐπεται συνέχεια].

Ἐὰν ὁ φιλοδοξος ἔβλεπε πληρουμένας ὄλας του τὰς ἐπιθυμίας, θὰ ἠσθάνετο ἑαυτὸν ὡς τὸν ἀθλιώτερον τῶν ἀνθρώπων. Διότι δὲν ὑπάρχει μεγαλειτέρα ἀπελπισία τοῦ νὰ μὴ δύναται εἰς νὰ ἐλπίσῃ ἐπαύξῃσιν τῆς παρουσίας εὐτυχίας του.

Ἡ ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΓΝΕΡ

Ὁ Γουλιέλμος Ῥιχάρδος Βάγνερ ἐγεννήθη ἐν Λειψία τῇ 10/22 Μαΐου 1813. Ἦτο ἔβδομον τέκνον ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἀπώλεσε τὸν πατέρα του ἐν ἡλικίᾳ πέντε μόλις μηνῶν.

Ἡ χήρα μήτηρ αὐτοῦ, ἀφοῦ διήγαγε βίον πενέστατον ἐπὶ δύο ἔτη, μόλις συντηροῦσα πολυμελῆ οἰκογένειαν διὰ τῆς μικρᾶς δημοσίας συντάξεως ἣν ἐλάμβανε, συνεζεύχθη τὸν ἠθοποιὸν Λουδοβίκον Γκέγερ, ἀρχαῖον φίλον τοῦ συζύγου τῆς καὶ καταλιποῦσα τὴν Λειψίαν ἠκολούθησεν αὐτὸν μετὰ τῆς πλειάδος τεσσάρων θυγατέρων καὶ τριῶν υἱῶν, οἵτινες ἀπετέλουσαν τὴν μόνην αὐτῆς προίκα.

**

Ἐν τούτοις ὁ Γκέγερ, καλλιτέχνης ἐν ἅπασιν τοῖς αἰσθήμασιν αὐτοῦ, μετὰ πατρικῆς στοργῆς ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφὴν τῶν θετῶν του τέκνων, τὸν μὲν Ἀλβέρτον καὶ τὴν Ῥοζαλίαν, προορίζων διὰ τὸ θέατρον, ἐλπίζων δὲ νὰ καταστήσῃ τὸν μικρὸν Ῥιχάρδον ζωγράφον. Ἄλλ' ἢ πρὸς τὴν ζωγραφικὴν ἀποστροφήν τοῦ παιδὸς ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου.

Ἐν ἡλικίᾳ ἐπτὰ ἐτῶν ἤρξατο διδάσκων τὸν Ῥιχάρδον ἀρχὰς κλειδοκυμβάλου, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἠσθένησε βαρέως καὶ δὲν ἠγέρθη πλέον τῆς κλίνης. Τὴν παραμονὴν τοῦ ἰδίου θανάτου ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ τὸ παιδίον, ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς προόδου αὐτοῦ. Καὶ ὁ Ῥιχάρδος ἐξετέλεσε τότε ἐν τῷ γειτονικῷ δωματίῳ δύο μικρὰ μουσικὰ τεμάχια. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἴστατο παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ὅταν ἐτελείωσεν, ὁ ἀσθενὴς ἐψιθύρισε διὰ φωνῆς ἐσθεσμένης πρὸς τὴν σύζυγόν του:

— Νὰ ἔχῃ τάχα κλίσιν πρὸς τὴν μουσικὴν;

Τὴν ἐπομένην πρωΐαν ὁ Γκέγερ ἀπέθανεν. Ὁταν δ' ἡ χήρα ἀνῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν παιδιῶν καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτὰ περὶ ἐκείνου, ὅστις τὰ εἶχεν ἀγαπήσῃ ὡς πατῆρ, στραφεῖσα πρὸς τὸν μικρὸν Ῥιχάρδον τῷ εἶπε:

— Ἦθελε νὰ σε κάμῃ κάτι τι ἐσένα.

Καὶ ὁ παῖς ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους ἐβυθίσθη εἰς ῥεμβασμόν.

**

Τῷ 1822 εἰσήχθη ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, ὑπὸ τινος ἀδελφοῦ τοῦ μακαρίτου πάππου του, καὶ διακόψας τὰ μαθήματα τῆς μουσικῆς ἐπεδόθη ἤδη εἰς τὰ γράμματα.

Ἄλλὰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδόθη ἐν Δρέσδῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τοῦ Βέμπερ ἡ πρώτη παράστασις τοῦ Freischutz, κινήσασα τὸν ἐνθουσιασμόν ὀλοκλήρου τῆς Γερμανίας, διότι ἀ-